

Bölüm 2

AVRUPA BİRLİĞİ UYUM SÜRECİNDE HAYVAN REFAHI

Abdurrahman KÖSEMAN¹

Yasin BAYKALIR²

İbrahim ŞEKER³

GİRİŞ

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliği çerçevesinde yapacağı müktesebat uyumunda ve müzakerelerde en çok tartışılacak hususlardan birisi, Türkiye'deki tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin Avrupa Birliği (AB) standartlarına uyum sağlaması konusudur. Türkiye'nin sosyoekonomik yapısı itibarıyla tarım ve hayvancılığın önemli bir yeri vardır. Benzer şekilde AB'nin de en önemli faaliyet alanlarından birisi tarımdır. Avrupa Birliği içinde tarımsal faaliyetler Ortak Tarım Politikası (OTP) içinde yürütülmektedir. Bu politika, tespit edilmiş hedefler çerçevesinde belli araçlar kullanılarak tüm tarım etkinliklerinin yürütülmesini öngörür. OTP'de belirlenen amaçlara ulaşmada çok fazla kurallar konmuş, bu kurallar müktesebatta kesin biçimde tanımlanmıştır. Türkiye'deki tarım yapısının ve özelliklerinin AB'ninkinden oldukça fazla farklılıklar içermesi nedeniyle Türkiye'nin AB müzakerelerinde en önemli dosyaları arasında tarım dosyasının olduğu kabul edilmektedir.

AB'de OTP 1962 yılından günümüze uygulamaktadır. Tarımda kendi kendine yeterli olmayan AB ülkeleri bu politikalar sayesinde 1990'lı yıllarda ürün fazlası vermeye başlamış, günümüzde ise tarım ürünleri üreticisi ve ihracatçısı olarak ön sıralara yerleşmişlerdir. AB, bu başarıyı sektöre yaptıkları çok büyük yatırımlar, ödenekler, istikrarlı, uzun vadeli, planlı tarım politikaları uygulayarak ulaşmışlardır. AB son yıllarda tarımsal alanda yaptığı reformlarla üretimdeki hedeflerini ürünün miktarından ziyade, kaliteli ve sağlıklı ürün elde etmeyi hedeflemiştir. Kaliteli ve sağlıklı ürün ve gıda elde edilmesinde hayvan refahı, hayvan sağlığı, bitki sağlığı ve çevreye duyarlılık gibi kavramlar öne çıkmaktadır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Malatya Turgut Özal Üniversitesi Akçadağ MYO, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü, abdurrahman.koseman@ozal.edu.tr

² Arş. Gör. Dr., Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi Zootekni Ana Bilim Dalı, ybaykalir@firat.edu.tr

³ Prof. Dr., Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi Zootekni Ana Bilim Dalı, iseker52@gmail.com

Mart 1999’da, hayvanat bahçelerinde tutulan vahşi hayvanlara ilişkin bir direktif Bakanlar Kurulunca kabul edildi. Bu direktif ile üye ülkelerde hayvanat bahçelerinde bulunan vahşi hayvanlara doğal davranışlarını sergileyebilmeleri için yeterli alanların ayrılması ve hayvanat bahçelerinin 2002’den itibaren ruhsat ve denetimlerinin sağlanması zorunlu hale getirilmiştir (Anonim, 2006b).

Bu konu ile ilgili hazırlanmış olan ve uygulanan AB mevzuatı:

Yabani Hayvanların Hayvanat Bahçelerinde Barındırılmasına İlişkin Konsey Direktifi 1999/22/EC dir.

Bu direktifin amaçları; vahşi faunayı korumak ve Topluluktaki hayvanat bahçelerinin lisanslanması ve denetlenmesi için Üye Devletlerin önlem almasını sağlayarak biyolojik çeşitliliğin korunmasını sağlamak ve böylece hayvanat bahçelerinin biyolojik çeşitliliğinin korunmasındaki rolünü güçlendirmektir. Aynı zamanda AB’ye göre modern hayvanat bahçeleri üç hedefi yerine getirmelidir: araştırma, koruma ve halk eğitim.

SONUÇ

- Hayvan refahı kriterleri Üye Devletler için, hayvansal üretim ve ticarete mevzuat gereği direkt uyulması yükümlüğü bulunduğu olduğundan, üçüncü ülkeler için ise AB’ye yapacakları ihracatlarda almaları gereken onay numarasında aranan şartlardan birisi olması nedeniyle önem taşımaktadır.
- Dünya’daki gelişmelere paralel olarak Türkiye’nin de hayvan refahı ile ilgili gelişmeleri yakından takip etmesi ve uygulamaya koyması önem arz etmektedir.
- Türk kamuoyundaki mevcut hayvan refahı bilincinin eğitim, kurs, seminer, medya, broşür ve kitapçık gibi yollarla artırılması ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Albright, J. L. (1987) Dairy animal welfare: current and needed research. *Journal of Dairy Science*, 70, 2711-2731. Doi: 10.3168/jds.S0022-0302 (87)80345-4.
- Anonim (1993) COUNCIL DIRECTIVE 93/119/EC . 1993. on the protection of animals at the time of slaughter or killing. Official Journal of the European Communities. No L 340/21-34. Erişim tarihi: 30.01.2019.
- Anonim (1998) COUNCIL DIRECTIVE 98/58/EC. concerning the protection of animals kept for farming purposes. Official Journal of the European Communities .L 221/23-27. Erişim tarihi: 30.01.2019.
- Anonim (1999) COUNCIL DIRECTIVE 1999/74/EC. laying down minimum standards for the protection of laying hens. Official Journal of the European Communities L 203/53-57. Erişim tarihi: 30.01.2019.

- Anonim (2005a) Council Regulation (EC) No 1/2005 Council Regulation (EC) No 1/2005 of 22 December 2004 on the protection of animals during transport and related operations and amending Directives. Erişim tarihi: 30.01.2019.
- Anonim (2005b) *Deneyisel ve diğer bilimsel amaçlar için kullanılan omurgalı hayvanların korunmasına ilişkin 2 Aralık 2005 tarihli Avrupa sözleşmesi*. [https://kms.kaysis.gov.tr/\(X\(1\)S\(24wm504ep1mrz0rpo5p3h2po\)\)/Home/Goster/4076](https://kms.kaysis.gov.tr/(X(1)S(24wm504ep1mrz0rpo5p3h2po))/Home/Goster/4076). Erişim tarihi: 07.01.2019.
- Anonim (2006a) [http://www.vethekimder.org.tr/dergi/archive/2006\(cilt77\)/Sayi4/b46-51.pdf](http://www.vethekimder.org.tr/dergi/archive/2006(cilt77)/Sayi4/b46-51.pdf)).
- Anonim (2006b) *II. Türk Veteriner Hekimliği Kurultayı sonuç raporu*. <http://www.istvho.org.tr/kurultay/kurultay1.htm>. Erişim tarihi: 11/07/2018.
- Anonim (2007) COUNCIL DIRECTIVE 2007/43/EC. laying down minimum rules for the protection of chickens kept for meat production. Official Journal of the European Union . 2007. L 182/19-28. Erişim tarihi: 30.01.2019.
- Anonim (2008) Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı ile Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar-2008/14481 sayılı (1 Aralık 2008 tarih ve 27097 (5. Mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır).https://www.ab.gov.tr/files/UlusalProgram/UlusalProgram_2008/Tr/pdf/iv_12_gidaguvligniveterinerlikvebitkisagligi.pdf. Erişim tarihi: 30.01.2019.
- Anonim (2011) <http://diabk.tarim.gov.tr/AhmetAntalyal%C4%B1.pdf>. Erişim Tarihi:30.01.2019).
- Anonim (2017) <https://hayvanrefahi.com/2017/12/23/buzagi-refahi/>.Erişim tarihi: 30.01.2019.
- Anonim (2018) European Commission *Report from the commission to the european parliament and the council on the application of directive 2007/43/EC and its influence on the welfare of chickens kept for meat production, as well as the development of welfare indicators*. <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/EN/COM-2018-181-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>.
- Anonim (2019) 1970'lerin başlarında başlayan siyasi işbirliğinin amacı. <http://www.docstoc.com/docs/121144698/1970-lerin-baslarinda-baslayan-siyasi-isbirliginin-amaci>. Erişim tarihi: 30.01.2019.
- Bakken, M., Vangen, O., Rauw, W. M. (1998) *Biological limits to selection and animal welfare*, Proceedings of the 6th World Congress on Animal Production, 11-16 Ocak 1998, Armidale, Australia.
- Bartussek, H. (1999) A review of the animal needs index (ANI) for the assesment of animals' well-being in the housing systems for Austrian proprietary products and legislation. *Livestock Production Science*, 6, 179-192. Doi: 10.1016/S0301-6226(99)00067-6.
- Baykalır, Y. (2017) *Farklı yetiştirme sistemlerinin ve yaşın yumurtacı tavukların performans, yumurta özellikleri ve ısı şok proteini 70 sentezine etkileri*. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>. Erişim tarihi: 07.01.2019.
- Broom, D. M. (1991) Animal welfare: Concepts and measurement. *Journal of Animal Science*, 69, 4167-4175. Doi: 10.2527/1991.69104167x.
- Çanga, G. (2005a) Türkiye'de çiftlik hayvanları yetiştiriciliği ve refahı. *Türkiye'de Birinci Hayvan Refahı ve Veteriner Hekimliği Eğitimi Konferansı*. 9-10 Haziran 2005, Ankara, (pp. 17-22).
- Çanga, G. (2005b) *Hayvan refahı*. Türk Veteriner Hekimliği Dergisi, 3-4, 32-35.

- Gonyou, H. W. (1993) Animal welfare: Definitions and assessments. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, 6, 37-43. Doi: 10.1007/s10806-005-4493-7.
- Hemsworth, P. H., Barnett, J. L., Beveridge, L., Matthews, L. R. (1995) The welfare of extensively managed dairy cattle: A review. *Applied Animal Behaviour Science*, 42, 161-182. Doi: 10.1016/0168-1591 (94)00538-P.
- Keeling, L. & Jensen, P. (2002) Behavioural disturbances, stres and welfare. Per Jensen (Ed.), *The Ethology of Domestic Animals, An Introductory Text* içinde (s. 79-99). İngiltere: CAB International.
- Köseman A. (2009) AB Müzakere Süreci ve Hayvan Refahı. http://www.turkvet.biz/yazi/hr_AB_muzakere_h_refah.htm.,<http://www.malatya-tarim.gov.tr/makale.php?mid=21>. Erişim Tarihi:30.01.2019.
- McGlone, J. J. (2001) Farm animal welfare in the context of the other society issues: toward sustainable systems. *Livestock Production Science*, 72, 75-81. Doi: 10.1016/S0301-6226 (01)00268-8.
- Sivaslı, 2008- Sivaslı G. (2008) Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikası Ve Türk Tarım Politikası. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Anabilim Dalı Avrupa Birliği Programı Yüksek Lisans Tezi, İzmir-Türkiye.
- Sundrum, A. (2001) Organic livestock farming: A critical review. *Livestock Production Science*, 67, 207-245. Doi: 10.1016/S0301-6226 (00)00188-3.
- Swanson, J. C. (1995) Farm animal well-being and intensive production systems. *Journal of Animal Science*, 73, 2744-2751. Doi: 10.2527/1995.7392744x.
- Ünal, N. (2005) Türkiye’de çiftlik hayvanları yetiştiriciliği ve refahı. *Türkiye’de Birinci Hayvan Refahı ve Veteriner Hekimliği Eğitimi Konferansı*. 9-10 Haziran 2005, Ankara, (pp. 109-112).